

O comunicare interesantă asupra musicei bizantine

de Alex. Phlladelphus.

D. M. Const. Papadimitriu, profesor de musică bizantină la Seminarul Bizaris, a ținut în sala Societății arheologice din Atena o conferință foarte interesantă asupra urmelor musicei bizantine în Occident și mai ales în Italia.

Conferențiarul, cercetând origina acestor urme, le urcă până în primele secole ale erei noastre. El a executat apoi cu o orchestră și cor un imn creștin descoperit la Oxyrrhynkos în Egipt (astăzi Behnesè), oraș astfel numit după numele unui pește adorat, care avea botul ascuțit. Oxyrrhyncul este universal cunoscut în toată lumea literară prin numeroasele papiruri care au fost descoperite ca învelitori de mumii.

Aceste imnuri ale primelor secole creștine probează că ele erau compuse după scrierea și formulele musicei vechilor Greci și că influența elementelor evreiești asupra formațiunii primelor melodii creștine nu este atât de considerabilă cum s'a crezut în genere.

Această musică, zisă *paleocreștină*, se aseamănă sensibil cu cele care erau obișnuite în Asia-Mică, în Egipt și în Europa, în contactul direct care se stabilise între aceste regiuni prin intermediul Grecilor, și mai ales al episcopilor, în general al clerului.

D. Papadimitriu, având studiată toată și foarte bogata bibliografie asupra acestui subiect, a dat o imagine vie a influenței elementelor elenice asupra musicei gregoriene în Occident. Această influență este datorită mai întâiu inițiativei Papei Grigore-cel-Mare reformatorul ritului bisericesc în Occident, care, înainte de-a deveni

Papă, trăise timp de șapte ani la Constantinopol ca legat al lui Pelagiu al VI-lea atunci când musica bizantină ajunsese la apogeu.

Tot acest Papă, a rânduit cântările liturgice în Biserica latină. D. Papadimitriu a arătat în proiecțiuni luminoase instrumentele de muzică represintate sub formă de baso-reliefuri vechi, însoțindu-le de explicații și lămuriri asupra construcției, ca și a formei în care funcționau.

Pe urmă a urmat în linii generale introducerea continuă a elementelor grecești în musica din Occident, înainte și după luarea Constantinopolului.

El a menționat în același timp lucrările savanților francezi, greci, germani, englezi și italieni și a insistat în chip deosebit asupra muzicii bizantine conservată prin tradiție în provinciile meridionale ale Italiei (Apulia, Calabria) și în Sicilia, foaste colonii elenice și pe urmă teme „longobarde“ ale Imperiului bizantin.

Conferențiarul a vorbit mult, de asemenea, despre celebra abație de la Grotta-Ferrata, schit bizantin situat într'o frumoasă vale nu departe de Roma. Această mănăstire greacă a Ordinului Sfântului Vasile a fost fondată în 1002 și conține comori de artă, o biserică cu picturi remarcabile, etc.

Trebuie să facem, a spus conferențiarul, o mențiune separată a cânturilor acestui schit, căci ele oferă particularități foarte importante, care probează că în mai multe puncte ele conservă urmele vechii muzici bizantine.

Se poate compara, a adăugat el, influența ce a exercitat-o asupra acestor cânturi musica italiană cu aceia exercitată de limba italiană asupra idiomului grec din provinciile meridionale ale Italiei și ale Siciliei, unde se refugiară în al XV-lea secol încă numeroși Epiroți și alți Greci (de fapt mai ales Albanesi ; *N. I.*), supt conducerea șefului albanes Scanderbeg.

În sprijinul comparației, d. Papadimitriu a citat exemple amuzante sau emoționante scoase din folklorul acestor provincii.

În proiecțiunile luminoase el a făcut să se admire interiorul bisericii de la Grotta-Ferrata și câte unele din picturile bizantine, represintând Sf. Fecioară, Ador-

mirea, pe Efrem Sirianul. Și prin corul acompaniat de orchestră el a făcut să se execute trei cânturi din cele care au fost cântale la Grotta-Ferrata.'

1. Cina, melodia Sâmbetei sfinte, pe care savantul conferențiar a apropiat-o de chipul bizantin, numit „Nenano”, ceva cam în tonul minor al muzicii occidentale, dar cu o melancolie mult mai accentuată.

2. „Sufletul meu se poartă”, pe care l-a clasat într'o serie deosebită din cele mai rare cânturi bizantine în minor.

3. „Gustați”, asemenea cânt de cuminecătură, al cărui sfârșit este viu cântat pe un ritm foarte rapid.

Aceste cânturi au fost executate de un cor de doisprezece membri, găsiți printre cei mai buni coriști din bisericile ateniene, sub direcția d-lui M. Tamburas, primul cântăreț al catedralei din Pireu.

Orchestra era compusă din profesorii Liceului musical din Atena și dirijată de însuși conferențiarul.

Tradus de E. Aref.

MORMÂNTUL

de EMIL ZEGADLOWICZ.

*Aș vrea să-mi stea mormântul de patru căi
să-l calce,
În jur tot merii tineri cu frunzele bogate,
Și să-mi stea scris pe piatră, în margene
de salce :
Iubit-a frumuseță, și vis, și libertate.*

*Pe soclu o statuie de marmură și-atâta :
Să fie discobolul care 'n avântul lui
Își clatină povara spre țința lui, dorita,
Puternic, gol și sprinten, asemeni zeului.*

*Și-atunci, ca printr'o vrajă, cu inima-mi
voiu trece
În el, voiu pune viața-mi în mușchiul sec
și rece,
Pân' va tăcea în juru-mi al nopții jalnic cânt,*

*Și-atuncea când asupra pădurii depărtate
Vei răsari 'n lumina de zori, o libertate,
Eu voiu zvârli spre soare al discului avânt.*

Tr. de N. I.